

УДК 338.27

О. В. Добровольська,
д.е. н., професор, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0002-4159-8446
М. А. Рондова,
студентка, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0002-4141-2509

DOI: 10.32702/2306-6792.2021.20.40

ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ЯК МЕТОДУ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

O. Dobrovolska,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Dnipro State Agrarian and Economic University
M. Rondova,
Student, Dnipro State Agrarian and Economic University

FORECASTING BANKRUPTCY AS A METHOD FOR ASSESSING THE FINANCIAL CONDITION OF THE COMPANY

У статті розглянуто загальні підходи до визначення поняття "фінансовий стан" у працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Вивченню проблем організації фінансового стану на присвячено праці таких науковців: О.Я. Базілінської, Р.О. Костирко, Г.О. Крамаренко, М.Д. Білик, І.О. Бланка, В.В. Ковальова, К.В. Ізмайлової, М.Я. Коробової, Л.А. Лахтіонової тощо. Проаналізовано основні завдання аналізу та його мета. Виділено загальні напрями фінансового аналізу. Особливу увагу приділено основним підходам, доцільності вибору методу оцінювання. Зазначено важливість застосування моделей оцінки банкрутства для визначення рівня фінансового стану підприємства. Охарактеризовано різні варіанти методики прогнозування банкрутства, виконана їх порівняльна характеристика. Оглянуто основні економіко-математичні моделі. За рахунок обраних математичних методів здійснено фінансове оцінювання підприємства на прикладі СТОВ "Дніпро-Н". У статті застосовані такі методи оцінки: за Альтманом, Лісом, Терещенко, Таффлером, Спрінггейтом. За допомогою визначеного комплексу основних показників та отриманої узагальненої оцінки, проаналізовано поточний та перспективний стан підприємства. Розраховані значення представлені в таблиці з висновками до кожної моделі. Виділені основні проблеми в діяльності підприємства. Доведено результативність обраних методик на практиці. Обґрунтована необхідність в оцінці фінансового стану задля запобігання банкрутства підприємства, подальшого його зміцнення та фінансової стійкості, а також можливості здійснювати ефективну політику за для його стабілізації. Визначено актуальність проведення розрахунків. Окрім того, висвітлено основні переваги застосування моделей перед іншими наявними. Для проведення розрахунків у статті розглянуті загальні показники фінансового аналізу аграрного підприємства, що найчастіше застосовуються на практиці. Запропоновано здійснювати оцінку фінансового стану за показниками, які враховують всі особливості діяльності сільськогосподарського підприємства за сучасних умов господарювання. Наведено основні позитивні та негативні сторони в діяльності підприємства, виконані висновки. За рахунок визначених значень показників виконане прогнозування за основними п'ятьма моделями. Застосовані в статті методики дають змогу оцінити наявну ситуацію підприємства, врахувати існування потенційної загрози банкрутства, обґрунтовувати застосування наступних дій в проведенні аналізу. Проте вони мають певні недоліки, бо не враховують всі галузеві відмінності та особливості. При використанні декількох методів у статті представлено дієвий інструмент діагностики, за допомогою якого одна методика доповнює іншу. За рахунок цього здійснено діагностичні висновки щодо настання банкрутства в перспективі. Виявлено, що настання банкрутства не можливе за будь-якою моделлю. Підприємство має гарний фінансовий стан, ефективну господарську діяльність та економічний розвиток.

This article examines the general approaches to the definition of the concept of "financial condition" in the works of domestic and foreign scientists. To study the problems of organization of the financial situation the works of such scientists as: O.Y. Bazilinskaya, R.O. Kostirko, G.O. Kramarenko, M.D. Bilik, I.O. Blanka, V.V. Kovalova, K.V. Izmailova, M.Y. Korobova, L.A. Lakhtionova. The main tasks of the analysis and its goal were analyzed. The main directions of financial analysis are seen. Particular attention is paid to the basic approaches, the feasibility of selecting the method of evaluation. The importance of using bankruptcy assessment models for determining the level of financial condition of the company

was noted. Different variants of bankruptcy forecasting methods are characterized, their comparative characteristic is shown. The main economic and mathematical models are reviewed. By means of reverse mathematical methods the financial assessment of the company was carried out on the application of "Dnipro-N". The article uses such methods of evaluation as: Altman, Lis, Tereschenko, Taffler, Sprangate. With the help of the identified set of key indicators and received a total assessment, analyzed the current and future status of the company. The calculated values are presented in the table with the conclusions to each model. The main problems in the activity of the enterprise are seen. The effectiveness of the reverse techniques in practice is presented. The necessity of assessing the financial situation for preventing the bankruptcy of the company, its further reduction and financial stability, as well as the possibility of implementing an effective policy for its stabilization was substantiated. The relevance of carrying out the calculations is indicated. Moreover, the main advantages of using the models over other available ones are highlighted. To carry out the calculations, the article reviewed the general indicators of financial analysis of agrarian enterprises, which are most often used in practice. It is required to carry out an assessment of the financial situation by indicators that take into account all the specifics of agricultural enterprises in the current conditions of economic management. The main positive and negative sides in the activities of the enterprise, the findings. At the expense of the specified values of the indicators forecasting for the basic nine models was carried out. The methods used in the article allow to estimate the present situation of the company, to take into account the existence of potential threat of bankruptcy, to determine the use of further actions in the analysis. However, they have some shortcomings, because they do not take into account all departmental features and peculiarities. When using several methods, the article presents a valid tool of diagnostics, by means of which one method supplements another one. Due to this fact the diagnostic conclusions about the occurrence of bankruptcy in the future were made. It was found that the occurrence of bankruptcy is not possible for any model. The company has a good financial situation, efficient business activities and economic development.

Ключові слова: фінансові ресурси, фінансовий аналіз, прибутковість, фінансові показники, платоспроможність, банкрутство.

Key words: financial resources, financial analysis, profitability, financial indicators, sustainability, bankruptcy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сьогоднішній день для забезпечення вдалого розвитку підприємства актуальним стає питання реальної оцінки його фінансового стану та конкурентів на ринку. Для кожного підприємства фінансовий стан є найбільш важливою характеристикою в економічній діяльності. За результатами його оцінки, управлінський персонал має змогу виділити основні сильні та слабкі сторони господарства, оцінити можливості компанії у відносинах з партнерами та знайти відповіді на питання задля прийняття рішень на перспективу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Визначенню сутності поняття "фінансовий стан підприємства" та методам його оцінки було присвячено роботи таких науковців: О.Я. Базилінської, Р.О. Костирко, Г.О. Крамаренко, М.Д. Білик, І.О. Бланка, В.В. Ковальова, К.В. Ізмайлової, М.Я. Коробової, Л.А. Лахтіонової тощо.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розкриття сутності фінансового стану та необхідності у проведенні фінансового аналізу підприємства, а також визначення основних методів та способів його дослідження.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Будь-яке підприємство для того аби забезпечити постійне виробництво та мати змогу виконувати свої зобов'язання, постійно аналізує свій фінансовий стан та займається пошуками оптимізації роботи організації. Фінансовий стан підприємства представляє собою результат взаємодії кожного з елементів системи фінансових відносин. Це сукупність показників, за допомогою яких встановлюється наявність, розміщення та використання грошових ресурсів. Метою здійснення фінансового аналізу є оцінка фінансових параметрів діяльності підприємства.

До основних завдань фінансового аналізу відносять [3]:

- визначення поточного стану підприємства;
- оцінка зміни фінансового стану в перспективі;
- виявлення основних факторів, які передбачають зміни фінансового стану організації;
- прогнозування зміни фінансового стану підприємства у майбутньому.

Оцінити фінансовий стан за допомогою декількох показників майже неможливо, тому їх групують і виділяють такі напрями фінансового аналізу підприємства [5]:

- аналіз майнового потенціалу;
- аналіз фінансового потенціалу;

Таблиця 1. Значення показників СТОВ "Дніпро-Н" за 2016–2020 роки, тис. грн

Фактичні показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення 2020 р. до 2016 р., %
Власний оборотний капітал	13321	12396	13788	15263	21503	161,42
Активи всього	21150	23618	26388	29979	37620	177,87
Прибуток до виплати %	5973	7209	7333	4473	4287	71,77
Власний капітал	8940	11950	15164	15215	15393	172,18
Чистий дохід	31325	32321	38180	37057	36796	117,47
Нерозподілений прибуток	8933	11943	15157	15208	15386	172,24
Зобов'язання	10832	11276	10970	14582	22201	204,96
Чистий прибуток	2776	3010	3214	51	178	6,41
Виробничі запаси	10802	10040	368	427	795	7,36
Короткострокові зобов'язання	8000	8000	8700	9259	14510	181,38
Позиковий капітал	12210	11668	11224	14764	22227	182,04
Операційний прибуток	3365	4356	5049	2075	2415	71,77
Прибуток до оподаткування	2776	3010	3214	51	178	6,41

- аналіз фінансових результатів;
- аналіз руху грошових коштів;
- аналіз ймовірності банкрутства тощо.

У процесі здійснення аналізу фінансового стану підприємства використовуються різноманітні методи та прийоми. Варто зазначити, що найбільш поширеними є такі методи оцінки: балансові методи, оцінка за допомогою коефіцієнтів, рейтингове оцінювання, комплексна інтегральна оцінка тощо [7].

З метою уникнення краху організацій були розроблені також різноманітні методики щодо прогнозування майбутнього стану підприємств. Питання діагностики банкрутства підприємства стали досить актуальними в економічній науці. Така увага зумовлена тим, що банкрутство певного суб'єкта господарювання порушує макроекономічну рівновагу, а тому його запобігання та підтримка є дуже важливою на ринку економічних відносин.

Аналіз можливого банкрутства можна здійснити за допомогою існуючих підходів для оцінки та прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. Виділяють основні чотири підходи [1]:

- експертні методи;
- економіко-математичні методи;
- штучні інтелектуальні системи;
- методи оцінки фінансового стану.

Під час здійснення прогнозування ймовірності банкрутства по підприємству виділяють сукупність показників, які характеризують його фінансове становище. Причому в аналізі можуть бути основні дані відповідних показ-

ників за декілька років, що дозволяє оцінити схильність підприємства до банкрутства з урахуванням фактору часу. Обираючи необхідну модель для аналізу, можна отримати точний результат [4].

Для прикладу, зробимо огляд економіко-математичних моделей, які найчастіше використовуються на практиці. На жаль, вони не надають повної інформації про час настання можливої кризи, проте вказують на проблеми та причини настання банкрутства.

Для розрахунків показників вірогідності банкрутства скористаємося даними зі статистичної звітності СТОВ "Дніпро-Н" (табл. 1).

Проаналізувавши таблицю 1, можна побачити, що частка активів на підприємстві зросла майже вдвічі. Це говорить про безперебій-

ну роботу та підвищення економічного потенціалу. Власний капітал також суттєво зріс — на 72,18%. Проте, підприємство функціонує як за рахунок власних, так і позикових коштів. Вони також збільшилися на 82,04%. Спостерігається збільшення частки нерозподіленого прибутку на 72,24%. Варто звернути увагу на те, що станом на 2020 рік кредити підприємства дорівнювали 22201 тис. грн, що становить у двічі більше, ніж у 2016 році. Прибуток від основної діяльності підприємства за п'ять років трохи зменшився і у 2016 році становив 2415 тис. грн. Швидкими темпами зростав дохід від реалізації товарів, що показує на збільшення економічних можливостей підприємства. Показник підвищився на 17,47% у 2020 році. Однак було виявлено зменшення показника чистого прибутку в порівнянні з 2016 роком — на 94%. Така тенденція говорить про негативний вплив останніх політичних подій, накопичених боргів та незначного підвищення собівартості продукції. Варто відмітити позитивну тенденцію 2020 року у порівнянні з 2019 роком. Прибуток підприємства зріс у два рази порівняно з минулим роком. Отже, дані статистичної звітності свідчать про поступове підвищення загальної прибуткової діяльності підприємства.

Використаємо фактичні фінансові показники СТОВ "Дніпро-Н" за п'ять років задля діагностики його банкрутства.

Для проведення розрахунків застосуємо п'ятифакторну модель Альтмана як метод прогнозу фінансового стану підприємства.

Таблиця 2. Шкала визначення стану підприємства за моделлю Е. Альтмана

Розраховані значення критерію (індексу)	Ймовірність банкрутства
1,8	Дуже висока
1,81-2,6	Висока
2,61-2,9	Низька
2,91-3,0	Дуже низька

Формула розрахунку показника має вигляд:
 $Z = 1,2x_1 + 1,4x_2 + 3,3x_3 + 0,6x_4 + 0,999x_5$ (1),

де x_1 — відношення власного оборотного капіталу до всього активів;

x_2 — відношення нерозподіленого прибутку до всього активів;

x_3 — відношення прибутку до виплати відсотків до всього активів;

x_4 — відношення власного капіталу до зобов'язань;

x_5 — відношення чистого доходу до всього активів.

Узагальнюючий показник Z може дорівнювати значенню у межах [-14; +22].

Для того щоб визначити ймовірність банкрутства-порівнюється розрахований індекс із його критичним значенням (табл. 2).

За формулою розрахунку моделі Е. Альтмана спрогнозуємо можливість банкрутства СТОВ "Дніпро-Н" за останні п'ять років:

1. Z (2016 р.) = 0,6898+0,5782+1,3223+0,7801+1,5147=4,89;
2. Z (2017 р.) = 0,6270+0,8042+0,9012+0,8011+1,2237=4,36;
3. Z (2018 р.) = 0,6298+0,7079+1,0247+0,6144+1,6149=4,60;
4. Z (2019 р.) = 0,6011+0,7102+4,9236+0,6212+1,2349=8,09;
5. Z (2020 р.) = 0,6859+0,5725+0,3759+0,3545+0,9770=2,97.

Результати проведених розрахунків за обраною моделлю свідчать, що ймовірність банкрутства СТОВ "Дніпро-Н" є дуже низькою. Дуже важливим є той факт, що на відміну від більшості інших моделей оцінки ймовірності банкрутства, після розрахунку показника за даною моделлю, можна визначити зону ризику, в якій перебуває підприємство, а не тільки засвідчити факт вже наявної кризи. Як бачимо, аналіз показав, що підприємство є достатньо платоспроможним та в змозі гасити свої основні зобов'язання. Обраний метод фінансового аналізу дав нам змогу отримати точну оцінку економічного стану підприємства і показав свою дієвість на практиці. Проте для того, аби прогноз був більш обґрунтованим, доцільно комплексно використовувати одночасно різні методи аналізу фінансового стану [2].

Тому визначимо ймовірність банкрутства СТОВ "Дніпро-Н" за допомогою найпоширеніших моделей прогнозування банкрутства підприємства.

Розроблена дискримінантна модель О. Терещенка застосовується у такому вигляді:

$$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6 \quad (2),$$

де x_1 — грошовий потік/зобов'язання;

x_2 — валюта балансу/зобов'язання;

x_3 — чистий прибуток/валюта балансу;

x_4 — чистий прибуток/виручка від реалізації;

x_5 — виробничі запаси/виручка від реалізації;

x_6 — виручка від реалізації/валюта балансу.

Здобуті значення Z — показника можна інтерпретувати так:

$Z > 2$ — фінансово стійке підприємство;

$1 < Z < 2$ — порушена фінансова рівновага підприємства, але при вчасному антикризовому управлінні банкрутство не загрожує;

$0 < Z < 1$ — підприємству загрожує банкрутство за умови не здійснення санаційних заходів;

$Z < 0$ — підприємство є напівбанкрутом.

Розрахуємо значення показника за п'ять років:

1. Z (2016 р.) = 4,3770+0,1562+1,1313+0,4430+0,1034+0,1148=6,50;
2. Z (2017 р.) = 4,2990+0,1676+1,2740+0,4655+0,0952+0,1368=6,44;
3. Z (2018 р.) = 5,2206+0,1924+1,2180+0,4210+0,0029+0,1447=7,19;
4. Z (2019 р.) = 3,8195+0,1644+0,0170+0,0070+0,0035+0,1226=4,31;
5. Z (2020 р.) = 2,4855+0,1356+0,0800+0,0240+0,0065+0,0978=2,83.

Таким чином, діяльність підприємства є прибутковою. Така модель прогнозування ризиків стати банкрутом враховує як галузі спеціалізації підприємства, так і структуру капіталу.

Для визначення прогнозування банкрутства, а також побудови моделі платоспроможності використовують таку модель, як модель Р. Таффлера:

$$Z = 0,53x_1 + 0,13x_2 + 0,18x_3 + 0,16x_4 \quad (3),$$

де x_1 — відношення прибутку від реалізації продукції до короткострокових зобов'язань;

x_2 — відношення оборотних активів до зобов'язань;

x_3 — відношення короткострокових зобов'язань до всіх активів;

x_4 — відношення власного капіталу до позичкового капіталу;

Якщо $Z > 0,3$, то у фірми хороші довгострокові перспективи, а якщо Z менше ніж 0,2, то банкрутство більш ніж імовірне.

Розрахуємо ймовірність стати банкрутом за останні роки:

1. Z (2016 р.) = 2,0750+0,1599+0,0681+0,1172=2,42;
2. Z (2017 р.) = 2,1412+0,1429+0,0609+0,1639=2,51;
3. Z (2018 р.) = 2,3259+0,1634+0,059+0,2162=2,76;
4. Z (2019 р.) = 2,1212+0,1361+0,0556+0,1657=2,48;
5. Z (2020 р.) = 1,3440+0,1258+0,0694+0,1108=1,6.

Таблиця 3. Моделі діагностики ймовірності банкрутства на прикладі СТОВ "Дніпро-Н"

Модель банкрутства	Нормативне значення	Фактичне значення	Висновок по СТОВ «Дніпро-Н»
Е. Альтмана	$Z < 1,81$ – дуже висока ймовірність банкрутства; [1,81–2,67] – середня; [2,67 – 2,99] – невелика; $Z > 2,99$ – дуже низька	2016 р. – 4,89; 2017 р. – 4,36; 2018 р. – 4,60; 2019 р. – 8,09; 2020 р. – 2,97	Підприємство фінансово стабільне
О. Терещенка	$Z > 2$ – фінансово стійке підприємство; $1 < Z < 2$ – порушена фінансова рівновага, необхідним є проведення антикризового управління; $0 < Z < 1$ – загрожує банкрутство, необхідними є санаційні заходи; $Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом	2016 р. – 6,50; 2017 р. – 6,44; 2018 р. – 7,19; 2019 р. – 4,31; 2020 р. – 2,83	Діяльність підприємства прибуткова
Р. Таффлера	Критичне значення $Z \leq 0,2$	2016 р. – 2,42; 2017 р. – 2,51; 2018 р. – 2,76; 2019 р. – 2,48; 2020 р. – 1,6	Фінансова стійкість є високою
Р. Ліса	Критичне значення $Z \leq 0,037$	2016 р. – 0,08; 2017 р. – 0,08; 2018 р. – 0,08; 2019 р. – 0,07; 2020 р. – 0,07	Загроза банкрутства відсутня
Спрінгейта	$Z < 0,862$ – висока ймовірність банкрутства; $Z > 2,45$ – мінімальна ймовірність банкрутства	2016 р. – 1,67; 2017 р. – 1,7; 2018 р. – 1,66; 2019 р. – 0,99; 2020 р. – 0,99	Фінансове становище достатньо стабільне

За моделлю Р. Таффлера ймовірність банкрутства досліджуваного підприємства дуже низька. Оцінимо зону ризику, в якій перебуває "Дніпро-Н" за допомогою моделі Р. Ліса:

$$Z = 0,063x_1 + 0,092x_2 + 0,057x_3 + 0,001x_4 \quad (4)$$

де x_1 — оборотний капітал/загальна вартість активів;

x_2 — операційний прибуток/загальна вартість активів;

x_3 — нерозподілений прибуток/загальна вартість активів;

x_4 — власний капітал/позичковий капітал.

Критичне значення $Z \leq 0,037$. Підставимо значення для розрахунку:

$$1. Z (2016 \text{ р.}) = 0,0397 + 0,0146 + 0,0241 + 0,0070 = 0,08;$$

$$2. Z (2017 \text{ р.}) = 0,0331 + 0,0169 + 0,0288 + 0,0010 = 0,08;$$

$$3. Z (2018 \text{ р.}) = 0,0329 + 0,0176 + 0,0327 + 0,0013 = 0,08;$$

$$4. Z (2019 \text{ р.}) = 0,0321 + 0,0064 + 0,0289 + 0,0010 = 0,07;$$

$$5. Z (2020 \text{ р.}) = 0,0360 + 0,0059 + 0,0233 + 0,0070 = 0,07.$$

Відповідно до розрахунків за моделлю Ліса, можна стверджувати, що загроза ймовірності банкрутства відсутня.

Більш точно спрогнозувати банкрутство можна також за допомогою моделі Спрінгейта. Якщо показник $Z < 0,862$, то підприємство — потенційний банкрут, якщо $Z > 2,451$, то банкрутство майже неможливе. Загальний вигляд моделі такий:

$$Z = 1,03x_1 + 3,07x_2 + 0,66x_3 + 0,4x_4 \quad (5)$$

де x_1 — відношення власного оборотного капіталу до загальної кількості активів;

x_2 — відношення прибутку до виплати відсотків до загальної кількості активів;

x_3 — відношення прибутку до оподаткування до поточних зобов'язань;

x_4 — відношення чистого доходу до загальної кількості активів.

$$1. Z (2016 \text{ р.}) = 0,409 + 0,8669 + 0,1692 + 0,5924 = 1,67;$$

$$2. Z (2017 \text{ р.}) = 0,0341 + 0,9369 + 0,1762 + 0,5474 = 1,7;$$

$$3. Z (2018 \text{ р.}) = 0,0339 + 0,8532 + 0,1933 + 0,5788 = 1,66;$$

$$4. Z (2019 \text{ р.}) = 0,0331 + 0,4580 + 0,0023 + 0,4944 = 0,99;$$

$$5. Z (2020 \text{ р.}) = 0,0371 + 0,3497 + 0,0053 + 0,6039 = 0,99.$$

За моделлю Спрінгейта можна забезпечити достатній рівень надійності, щоб спрогнозувати банкрутство в майбутньому. Простежується зменшення показника Z з роками, що говорить про скрутне становище на підприємстві в останні два роки. Таким чином, за для попередження банкрутства в перспективі, підприємству слід приділити увагу ефективному антикризовому управлінню.

Виходячи з усього сказаного, результати проведеного аналізу та діагностики банкрутства для СТОВ "Дніпро-Н" за п'ять років, свідчать нам про достатньо стабільний фінансовий стан підприємства, ефективну господарську діяльність та економічний розвиток.

У таблиці 3 представлені основні моделі аналізу фінансового стану для СТОВ "Дніпро-Н" за 2016—2020 роки.

Варто відмітити, що оцінку ймовірності банкрутства необхідно проводити не лише тоді, коли підприємство вже має загрозу стати банкрутом, а й з метою своєчасного діагностування банкрутства та запобігання кризових явищ.

Отже, моделі діагностики кризового стану підприємства дають нам можливість за допомогою декількох показників отримати загальну інформацію про стан підприємства [6]. Дослідження та пошук шляхів визначення фінансового стану підприємства та його аналізу є надзвичайно важливою складовою успішної роботи підприємства, тому що його оцінка зможе допомогти раціонально змобілізувати фінансові ресурси, виділити напрями покращення фінансового стану та уникнути виникнення кризових ситуацій в перспективі.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи все сказане, можна виділити, що під час фінансового аналізу підприємства використовуються різні методи та прийоми. Вони залежать від того, що саме досліджується та з якою метою. Оскільки чимало підприємств мають незадовільний фінансовий стан або ж знаходяться у стані кризи, методи фінансового аналізу є досить нагальними та можуть позитивно вплинути на ситуацію. Застосування описаної методики дає змогу оцінити наявну ситуацію підприємства, врахувати існування потенційної загрози банкрутства, обґрунтувати застосування наступних дій в проведенні аналізу. Оцінка фінансового стану підприємства, спрямована на його підтримку, містить постійний моніторинг стану підприємства, контроль, розробку заходів при виникненні кризових явищ тощо. Для цього є необхідність у постійному систематичному фінансовому аналізі, проведенні методів вдосконалення фінансового стану, прогнозування перспектив розвитку в майбутньому.

Література:

1. Бикова В.Г., Буряковський В.В., Ряснянський Ю.М. Фінансове планування як складова управління фінансово-економічним потенціалом на підприємствах загальнодержавного значення. Вісник Тернопільського державного економічного університету. 2015. № 1. С. 26—35.

2. Петрович Й.М., Прокопишин-Рашкевич Л.М. Економіка та фінанси підприємств: підручник. Львів, 2014. 408 с.

3. Ковтун Н.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2014. 527 с.

4. Москаленко В.П., Пластун О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 6. С. 180—192.

5. Квасницька Р.С., Кордонець І.М. Етапність проведення діагностики кризового стану та ймовірності банкрутства підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2015. № 2. С. 130—135.

6. Добровольська О.В., Дуброва Н.П. МДА-аналіз для оцінювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі АВ ТОВ "АГРОЦЕНТР К"). Проблеми системного підходу в економіці. 2021. Вип. № 1 (81). С. 53—59.

7. Добровольська О.В., Ясинська Д.В. Сучасна парадигма діагностики фінансового стану підприємства в період кризи. Економічний простір. 2021. Вип. 166. С. 81—84.

References:

1. Bikova, V.G., Buryakovsky, V.V. and Riasnyanskiy, Y.M. (2015), "Financial Planning as a Component of Financial and Economic Potential Management in Enterprises of Nationwide Importance", Journal of the Ternopil State Economic University, vol. 1, pp. 26—35.

2. Petrovich, J.M. and Prokopyshyn-Rashkevich, L.M. (2008), *Economika i finansy pidpryyemstva* [Economics and finance of enterprises], Lviv, Ukraine.

3. Kovtun N.V. (2014), *Finansovyj analiz: navchal'nyj posibnyk* [Financial Analysis: A Study Guide], All-Union Research Center "Kyiv University", Kyiv, Ukraine.

4. Moskalenko, V.P. and Plastun O.L. (2016), "Complex assessment of the financial state of the enterprise as a basis for diagnostics of its bankruptcy", *Actual problems of economics*, vol. 6, pp. 180—192.

5. Kvasnitska, R.S. and Kordonets, I.M. (2015), "Step-by-step diagnostics of the critical state and the probability of bankruptcy of the enterprise", *Journal of Khmelnytsky National University*, vol. 2, pp. 130—135.

6. Dobrovolska, O.V. and Dubrova, N.P. (2021), "MDA-analysis for assessing the probability of bankruptcy of the company (on the application of AV TOV "AGROCENTER K")", *Problems of the System Approach in Economics*, vol. 1, pp. 53—59.

7. Dobrovolska, O.V. and Yasynska, D.V. (2021), "Modern Paradigm of Diagnostics of the Financial State of the Enterprise during the Crisis", *Economical Space*, vol. 166, pp. 81—84.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2021 р.